

องค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

ดร. สินีนาถ ฤกษ์รัตนเมธี

อาจารย์ ประจำภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมีความสำคัญในการนำไปสู่การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมของชุมชนและเมือง เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมในสภาพแวดล้อมนั้นๆ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน สร้างพลังในการขับเคลื่อนชุมชน และนำพาชุมชนไปสู่ความสำเร็จได้ เนื่องจากความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อสุขภาพจิตที่ดีของบุคคลทุกวัฒนธรรมและทุกช่วงวัยของชีวิต

แนวคิดของการออกแบบชุมชนเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบชุมชนละแวกบ้าน โดยใช้องค์ประกอบในการออกแบบเพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นได้ถูกอ้างอิงในวัสดุประสงค์และหลักการออกแบบของลัทธิชุมชนเมืองยุคใหม่ (New Urbansim) ซึ่งนำไปสู่กระแสการออกแบบชุมชนเมืองที่ให้ความสำคัญกับพื้นที่สาธารณะและมีมิติทางด้านพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้ใช้งาน โดยการอ้างอิงกับหลักการที่ว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมเป็นการสร้างโอกาสทางกายภาพให้แก่การเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งยังช่วยสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้แก่พื้นที่ นำไปสู่ความประทับใจและความภูมิใจในสถานที่ ซึ่งในทางจิตวิทยาจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับชุมชนหรือสถานที่นั้นๆ

องค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ได้แก่ ขอบเขตทางกายภาพที่ชัดเจน ความหนาแน่นของชุมชน ความหลากหลายและการใช้งานอย่างผสมผสาน การออกแบบที่เป็นมิตรต่อการเดินเท้า และพื้นที่สาธารณะของชุมชน

คำสำคัญ: ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน / ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม / โครงข่ายทางสังคม / ความเป็นชุมชนละแวกบ้าน / การออกแบบที่เป็นมิตรต่อการเดินเท้า / การออกแบบสภาพแวดล้อม / ลัทธิชุมชนเมืองยุคใหม่

Enhancing Sense of Community through Environmental Design Elements

Sineenart Sukolratanametee, Ph.D.

Lecturer, Faculty of Architecture, Silpakorn University

Abstract

The relationship between environmental design and sense of community essentially leads to creation of community and urban environment that encourage social interactions and activities, and as a result, creates a strong community with motivation to drive the community to success. This is because sense of community is considered an important factor for good mental health of individuals of all cultures and ages.

Urban design paradigm, particularly, neighborhood design which emphasizes the use of environmental design elements to enhance sense of community, is consistent with new urbanism's design principles. Through the use of physical design guidelines and elements, new urbanism creates sense of community by encouraging neighbors to interact with one another. Careful design of physical environment, according to the new urbanist approach, will draw people out of their private realm to public and semi-public spaces, where neighbors can interact with each other. Moreover, the creation of distinctive environment in the neighborhood reinforces community identity and a sense of attachment to place.

Physical design elements that enhance sense of community in neighborhood are well-defined neighborhood, physical density, mixed-use, pedestrian-friendly design, and public space.

Keywords: sense of community / social interaction / social network / neighborliness / pedestrian-friendly design / environmental design / new urbanism

1. บทนำ

ภาวะความเป็นเมืองที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายของประชากรจากชนบทมาสู่เมืองนั้นมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกายภาพของเมืองที่ขยายตัวตามไม่ทัน นอกจากนี้ยังสร้างผลกระทบทางด้านสังคมอีกด้วยเนื่องจากภาวะความเป็นเมืองนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางสังคม ภาวะความเป็นเมืองจึงถูกมองว่าเป็นสาเหตุของปัญหาทางสังคมต่างๆมากมาย อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาเชิงพฤติกรรม เป็นต้น

นักสังคมวิทยาและนักทฤษฎีชุมชนเมืองจำนวนมากได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเมืองที่ส่งผลต่อจิตวิทยาชุมชนเมือง รวมทั้งศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (sense of community) ด้วยความมุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาทางสังคมของคนเมือง เนื่องจากความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อสุขภาพจิตที่ดีของบุคคลทุกวัฒนธรรมและทุกช่วงวัยของชีวิต คุณลักษณะดังกล่าวมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งจัดว่าเป็นหน่วยทางสังคมขั้นพื้นฐานได้

การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจึงมีความสำคัญ มีงานศึกษาและวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม รวมทั้งงานวิจัยที่กล่าวถึงปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ลัทธิชุมชนเมืองยุคใหม่ (New Urbanism) ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งของการออกแบบชุมชนเมือง ได้ผนวกเอาเป้าหมายทางสังคมดังกล่าวเข้ามาไว้ในวัตถุประสงค์และหลักการออกแบบอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำเสนอการใช้องค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกร่วมที่ดีต่อสถานที่และต่อกลุ่มคนที่ร่วมอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนด้วยการให้ความสำคัญกับตำแหน่งและการออกแบบพื้นที่ส่วนกลางในชุมชน ด้วยความมุ่งหวังที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและผูกพันกับชุมชนหรือสถานที่นั้นๆได้

2. ความเป็นชุมชนและวิถีชีวิตแบบเมือง

ทฤษฎีทางด้านชุมชนเมืองที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของคนในชุมชนและวิถีชีวิตแบบเมืองของลูอิส เวิร์ธ (Louise Wirth) เฮร์เบิร์ต กานส์ (Herbert Gans) และคล็อด ฟิชเชอร์ (Claude Fischer) มีความสำคัญในการสร้างทฤษฎีที่มีความแตกต่างและเป็นรากฐานของการศึกษาทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อจิตวิทยาชุมชน ตลอดจนนำไปสู่งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ด้วยความมุ่งหวังที่จะสามารถปรับเปลี่ยนองค์ประกอบในสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมคุณภาพทางสังคมของชุมชนได้

ลูอิส เวิร์ธ ได้อธิบายมุมมองที่มีต่อวิถีชีวิตแบบเมือง (urbanism) ไว้ในบทความเรื่อง “Urbanism as a Way of Life” (Wirth, 1938) ว่าวิถีชีวิตแบบเมืองเป็นผลผลิตของประชากร

ขนาดใหญ่ ความแตกต่างและหลากหลายรูปแบบของประชากร และความหนาแน่นของประชากร เวิร์ธยังได้ชี้ให้เห็นว่าความเสื่อมถอยของความผูกพันในระดับใกล้ชิดของชุมชนนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตแบบเมือง ซึ่งนำไปสู่ความไม่มีลักษณะเฉพาะและการแตกกระจายของชีวิตแบบเมือง ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในชุมชนเมืองมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม การหย่าร้าง และอาการป่วยทางจิต

เซอร์เบิร์ต กานส์ (Gans, 1968) วิจารณ์มุมมองของเวิร์ธว่า มุมมองแบบ “เวิร์เธียน” นี้ละเลยความสำคัญของชีวิตแบบชนเมืองด้วยการเน้นความสำคัญของชีวิตแบบเมืองเพียงอย่างเดียว กานส์ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของวิถีชีวิตแบบชนเมืองที่ก่อให้เกิดความผูกพันทางสังคมของชุมชนละแวกบ้าน และได้โต้แย้งมุมมองแบบ “เวิร์เธียน” ที่อธิบายพฤติกรรมทางสังคมของชุมชนเมืองโดยอาศัยเพียงปัจจัยทางด้านขนาด ความหนาแน่น และความแตกต่างและหลากหลายรูปแบบของประชากร ในขณะที่กานส์มองว่าพฤติกรรมทางสังคมของชุมชนเมืองนั้นเป็นอิทธิพลมาจาก ชนชั้น เชื้อชาติ และช่วงชีวิตของบุคคล

ในขณะที่ ลูอิส เวิร์ธ มองว่าผลกระทบของความเป็นเมืองนั้นเป็นต้นเหตุของปัญหาทางสังคมในชุมชนเมืองจำนวนมาก คลี๊อด พิชเชอร์ กลับเสนอทฤษฎีที่มีรากฐานมาจากมุมมองกลับของเวิร์ธ (Fischer, 1976) พิชเชอร์มองว่าผลกระทบของความเป็นเมืองนั้นช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมย่อย (subcultures) และความแตกต่างทางสังคม (social differences) พิชเชอร์กล่าวว่าโลกทางสังคมของแต่ละบุคคลนั้นประกอบด้วยเครือข่ายทางสังคมต่างๆ (social networks) เครือข่ายทางสังคมซึ่งพิชเชอร์ให้คำจำกัดความว่าหมายถึงกลุ่มบุคคลขนาดเล็กที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่มีความหมายขึ้นนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามบริบททางด้านสังคม ได้แก่ กลุ่มปฐมภูมิ และกลุ่มทุติยภูมิ กลุ่มปฐมภูมิก่อตัวขึ้นจากเครือข่ายทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ใกล้ชิดของบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง และกลุ่มชาติพันธุ์ ในขณะที่กลุ่มทุติยภูมิครอบคลุมเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มคนที่มีความสนใจบางอย่างร่วมกัน เช่น ความสนใจ ลักษณะทางสังคม และพื้นที่ทางกายภาพ ตัวอย่างของกลุ่มทุติยภูมิ ได้แก่ สมาคม กลุ่มอาชีพ กลุ่มความสนใจ ชุมชน และชุมชนละแวกบ้าน เป็นต้น

ทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย (subcultural theory) ของพิชเชอร์อธิบายว่า วิถีชีวิตแบบเมืองนั้นก่อให้เกิดกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่มีความหลากหลายและช่วยเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยที่วิถีชีวิตแบบเมืองนั้นช่วยสร้างสรรค์ ปรับเปลี่ยน ตลอดจนนำพากลุ่มวัฒนธรรมย่อยเหล่านี้ให้มาพบปะหรือติดต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้างความผูกพันทางสังคมและเครือข่ายทางสังคม ในขณะที่วิถีชีวิตแบบเมืองช่วยส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พิชเชอร์กลับชี้ให้เห็นว่าวิถีชีวิตแบบเมืองยังเป็นสาเหตุของความเสื่อมถอยของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชนละแวกบ้าน โดยวิถีชีวิตแบบเมืองที่เพิ่มมากขึ้นจะเพิ่มโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายนอกขอบเขตละแวกบ้าน มุมมองนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเวลล์แมน (Wellman, 1988) ที่นำเสนอว่าบุคคลจะไว้วางใจเครือข่ายทางสังคมภายนอกขอบเขตละแวกบ้าน ดังนั้นความเป็นชุมชนจึงไม่จำเป็นต้องเกิดเฉพาะกับกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดกันทางกายภาพเสมอไป

ถึงแม้ว่าเครือข่ายทางสังคมไม่จำเป็นต้องเกี่ยวพันเฉพาะกับกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดกันทางกายภาพ เสมอไปตามแนวคิดของพีชเชอร์และเวลล์แมนข้างต้น ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนละแวกบ้านก็มี อาจถูกละเอียดไปได้ ความผูกพันและเครือข่ายทางสังคมระหว่างเพื่อนบ้านเป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะ เฉพาะที่ช่วยส่งเสริมบุคคลในด้าน ความช่วยเหลือทางจิตใจ ความสนับสนุนทางสังคม มิตรภาพ และ ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุ (Wellman and Wortley, 1990) ความช่วยเหลือทางจิตใจนี้ยังช่วย ป้องกันความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคมที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตแบบเมือง (Unger and Wandersman, 1985) เพื่อนบ้านยังสามารถแบ่งปันความช่วยเหลือ การบริการ และข้อมูลต่างๆภายในละแวกที่ อยู่อาศัยแก่กันและกัน (Unger and Powell, 1980) ซึ่งความช่วยเหลือบางอย่างนั้นจะเป็นความ ช่วยเหลือเฉพาะในระดับชุมชนละแวกบ้านเท่านั้น เช่น ความช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน (Riger and Lavrakas, 1981) นอกจากนี้แล้วความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) ของคนในชุมชน ระดับละแวกบ้านนั้นยังส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเชิงจิตวิทยา (psychological sense of community) อีกด้วย (Riger and Lavrakas, 1981) โดยที่ความรู้สึกเป็นเจ้าของ นั้น หมายถึงความรู้สึกที่บุคคลได้ลงทุนลงแรงเพื่อให้ได้เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นสมาชิกดังนั้นก็จะมีสิทธิ์ใน ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (McMillan and Chavis, 1986) ชุมชนละแวกบ้านจึงทำหน้าที่เป็นสถานที่ ที่ให้สมาชิกในชุมชนได้รู้สึกเป็นเจ้าของ สร้างความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจซึ่งพัฒนาไปสู่ความคุ้นเคย หรือความรู้สึกใกล้ชิดที่มีต่อสถานที่

3. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ชุมชน สร้างพลังในการขับเคลื่อนชุมชน และนำพาชุมชนไปสู่ความสำเร็จได้ คำจำกัดความของ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเชิงจิตวิทยา (McMillan and Chavis, 1986) ประกอบด้วยองค์ ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ ความเป็นสมาชิก (membership) หมายถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็น ส่วนหนึ่งของชุมชน ความมีอิทธิพลต่อกันและกัน (influence) หมายถึงความสามารถในการสร้าง ผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน ความสมปรารถนาต่อความต้องการ (fulfillment of needs) หมายถึงความรู้สึกว่าความต้องการของตนได้รับการสนองตอบจากกลุ่ม และความรู้สึกผูกพัน ทางอารมณ์ร่วมกัน (shared emotional connection) หมายถึงความรู้สึกผูกพันและมีส่วนร่วมทาง อารมณ์และความรู้สึกระหว่างกัน

นอกจากคำจำกัดความความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของแมคคิลลานและชาวิสซึ่ง อธิบายความรู้สึกในเชิงจิตวิทยาแล้ว ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในภาพกว้างยังครอบคลุมองค์ ประกอบอื่นๆอีก ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) การรับรู้สภาพแวดล้อมของชุม ชนละแวกบ้าน (neighborhood cognition) ความรู้สึกผูกมัด (affective bonds) ความผูกพันทาง สังคมในระดับผิวเผิน (weak social ties) และกิจกรรมการเดินเท้าและความเป็นมิตรต่อการเดินเท้า (pedestrian activity and walkability)

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การรับรู้สภาพแวดล้อมของชุมชนละแวกบ้าน และความรู้สึกผูกมัด เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดชุมชนละแวกบ้าน (Unger and Wandersman, 1985) โดยที่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมครอบคลุมความช่วยเหลือจุนเจือทางด้านอารมณ์ วัตถุ และข้อมูล และเครือข่ายทางสังคมของชุมชนละแวกบ้าน การรับรู้สภาพแวดล้อมของชุมชนละแวกบ้านนั้นหมายถึง แผนที่การรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพของบุคคลและการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสาร และความรู้สึกผูกมัดซึ่งหมายถึงองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกที่มีต่อความเป็นละแวกบ้าน ได้แก่ ความรู้สึกช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และความผูกพันกับสถานที่

องค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของความเป็นละแวกบ้านคือความผูกพันทางสังคมในระดับผิวเผิน (Granovetter, 1973) ทฤษฎีความผูกพันทางสังคมในระดับผิวเผิน ของแกรโนเวทเทอร์ กล่าวไว้ว่าความผูกพันทางสังคมในระดับผิวเผินหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยบังเอิญหรือโดยไม่ตั้งใจนั้นมักจะเกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่มีความสนใจแตกต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลักษณะนี้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการผสมผสานทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเติมเต็มช่องว่างระหว่างกลุ่มคนภายในชุมชนละแวกบ้านได้ ตัวอย่างความผูกพันทางสังคมในระดับผิวเผิน ได้แก่ การทักทาย และการปฏิสัมพันธ์สั้นๆระหว่างคนรู้จัก

องค์ประกอบที่สุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือกิจกรรมการเดินเท้าและความเป็นมิตรต่อการเดินเท้า ซึ่งหมายถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อหรือเป็นมิตรต่อการเดินเท้า โดยการมีส่วนร่วมของมนุษย์ในการออกแบบและสร้างสภาพแวดล้อมริมถนนให้มีคุณภาพดี (Gehl, 1996) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อการเดินเท้าจะช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมเดินเท้า ในทางทฤษฎีนั้น กิจกรรมการเดินเท้าช่วยสร้างโอกาสของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเพื่อนบ้านและนำไปสู่การบูรณาการทางสังคม (Kim and Kaplan, 2004) นอกจากนี้กิจกรรมที่เกิดบนทางเท้ายังช่วยให้เกิดการเผื่อร้างพื้นที่ตามธรรมชาติซึ่งช่วยส่งเสริมความปลอดภัยจากอาชญากรรมอีกด้วย (Jacobs, 1961)

4. ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนประกอบด้วยปัจจัยที่ทางด้านสังคม และปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม อาทิ ปัจจัยด้านคุณลักษณะประชากร ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชน จำนวนครัวเรือนที่มีเด็กเล็ก และความเป็นเอกภาพของผู้อยู่อาศัยในชุมชน รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อาทิ ลักษณะผังของชุมชน ตำแหน่งและการออกแบบพื้นที่ส่วนกลาง และการประดับตกแต่งบ้านเรือนให้มีลักษณะเฉพาะ เป็นต้น

5. ปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นมีหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยด้านคุณลักษณะประชากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและประสบการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวกับชุมชนละแวกบ้านนั้นๆ จากงานศึกษาของแคมป์เบลและลี (Campbell and Lee, 1992) พบว่าปัจจัยด้านเพศและอายุของบุคคลมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมของบุคคลนั้น

โดยที่ผู้หญิงมักจะมีความพยายามและสนใจในการดำรงรักษาเครือข่ายทางสังคมมากกว่าผู้ชาย ในขณะที่กลุ่มวัยกลางคนเป็นกลุ่มที่มีเครือข่ายทางสังคมมากที่สุด งานวิจัยของฮันเตอร์ (Hunter, 1975) ยังพบว่าค่านิยมและความจำเป็นที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมความเชื่อมโยงทางสังคมที่นำไปสู่ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้ นอกจากนี้กลุ่มทางสังคมของสมาชิกที่มีลักษณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมเช่นเดียวกัน จากงานศึกษาของไคลน์ (Klein, 1978) พบว่าคนในชุมชนชอบการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มคนที่ลักษณะเดียวกันหรือมีลักษณะร่วมทางด้านต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ ค่านิยม และอายุ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจและอุ่นใจทางด้านสังคมมากกว่า นอกจากนี้ไคลน์ยังพบว่าขนาดของกลุ่มมีผลต่อการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของคนในกลุ่ม ในกลุ่มทางสังคมที่มีขนาดเล็กสมาชิกมักจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากกว่าและมีความรู้สึกว่าการกิจกรรมทางสังคมเป็นภาระหน้าที่เพราะกลุ่มขนาดเล็กเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมได้มากกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและประสบการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวกับชุมชนละแวกบ้านนั้นๆ ความรู้สึกหยิ่งรักลึกลับที่มีต่อชุมชนละแวกบ้านหนึ่งๆ ถูกพบว่าเป็นผลมาจากสถานภาพความเป็นเจ้าของในที่พักอาศัยของบุคคล ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน และระยะเวลาที่คาดว่าจะพักอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นต่อไป (Riger and Lavrakas, 1981) ความรู้สึกหยิ่งรักลึกลับที่มีต่อสถานที่และความสัมพันธ์ทางสังคมนั้นมีอิทธิพลต่อความรู้สึกผูกพันของคนในชุมชนที่มีต่อชุมชนของตน โดยที่ความรู้สึกหยิ่งรักลึกลับที่มีต่อสถานที่นั้นเกี่ยวพันกับระดับพันธสัญญาและความรับผิดชอบที่บุคคลมีต่อชุมชนละแวกบ้านของตน (David and Cotter, 1986) ดังนั้นความรู้สึกหยิ่งรักลึกลับจึงสัมพันธ์ทางตรงกับความผูกพันของคนในชุมชนที่มีต่อชุมชนของตน นอกจากนี้แคมป์เบลและลี (Campbell and Lee, 1992) ยังพบว่าสถานภาพทางครอบครัว ได้แก่ สถานภาพการสมรส และการมีบุตร มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความผูกพันที่มีต่อชุมชนละแวกบ้าน แคมป์เบลและลีอธิบายไว้ว่าสถานภาพทางครอบครัวช่วยให้บุคคลมีความต้องการและพยายามในการลงทุนทางสังคมต่อชุมชนละแวกบ้านของตนมากขึ้นและนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน ดังนั้นบุคคลที่สมรสแล้วและบุคคลที่มีบุตรจึงมีเครือข่ายทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าคนโสดและคนที่ไม่มีการมีบุตร

6. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมีความสำคัญต่อการนำไปสู่การปรับเปลี่ยนองค์ประกอบในสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้ ปัจจัยทางกายภาพที่ทำหน้าที่เป็นกลไกในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนได้แก่ องค์ประกอบทางกายภาพของอาคาร (Gans, 1962) ลักษณะผังของชุมชน (Festinger, Schachter, and Back, 1950) และพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน (Fleming, Baum, and Singer, 1985) การอาศัยการออกแบบและจัดวางรูปแบบทางกายภาพของที่พักอาศัยในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในชีวิตประจำวันบางอย่าง เช่น การนั่งเล่นบริเวณระเบียงหน้าบ้านหรือส่วน

หน้าบ้าน จะช่วยเอื้ออำนวยให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างคนในชุมชนได้ (Fowler, 1987) โดยที่การใช้งานบริเวณระเบียงหน้าบ้านหรือส่วนหน้าบ้านของคนในชุมชนนำไปสู่โอกาสในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและยังเป็นการเพิ่มการเฝ้าระวังความปลอดภัยตามธรรมชาติให้แก่ชุมชนอีกด้วย (Brown, Burton, and Sweaney, 1998) งานวิจัยของเฟสติ้งเจอร์และคณะ (Festinger, Schachter, and Back, 1950) ยังพบว่า การออกแบบและจัดวางรูปแบบทางกายภาพของหอพักนักศึกษาที่เอื้อให้มีการใช้ทางเดินร่วมกันช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พักอาศัยในหอพัก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่นที่พบว่า การประดับตกแต่งบ้านเรือนให้มีลักษณะเฉพาะจะช่วยเสริมสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ชุมชนและนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนละแวกบ้านได้ (Werner, Peterson-Lewis, and Brown, 1989)

นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนในชุมชน โดยปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับการออกแบบทางกายภาพในลักษณะที่ปัจจัยเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้โดยอาศัยการออกแบบทางกายภาพและรูปทรงของชุมชน ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ความรู้สึกเชิงบวกที่มีต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน (Lund, 2002) ความรู้สึกว่าตนเองปลอดภัยเมื่ออยู่ในชุมชน (Newman, 1972) ปริมาณการใช้พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน (Levine, 1986) และปริมาณการใช้งานร้านค้าของชำหรือร้านสะดวกซื้อในพื้นที่ (Riger and Lavrakas, 1981)

7. องค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

แนวคิดของการออกแบบชุมชนเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบชุมชนละแวกบ้าน โดยใช้องค์ประกอบในการออกแบบเพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้นได้ถูกอ้างอิงในวัตถุประสงค์และหลักการออกแบบบางส่วนของ*ลัทธิชุมชนเมืองยุคใหม่* (New Urbansim) ซึ่งนำไปสู่กระแสการออกแบบชุมชนเมืองที่ให้ความสำคัญกับพื้นที่สาธารณะและมีทิศทางด้านพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้ใช้งานทั้งในรูปแบบของชุมชนพักอาศัยทั้งในเมืองและชานเมือง และห้างสรรพสินค้าชุมชน (community mall) โดยการอ้างอิงกับหลักการที่ว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมเป็นการสร้างโอกาสทางกายภาพให้แก่การเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้งาน สวยงาม และดึงดูดใจ จะช่วยให้กระตุ้นให้เกิดการใช้งานพื้นที่ อีกทั้งยังช่วยสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้แก่พื้นที่ นำไปสู่ความประทับใจและความภูมิใจในสถานที่ ซึ่งในทางจิตวิทยาจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือสถานที่นั้นๆ

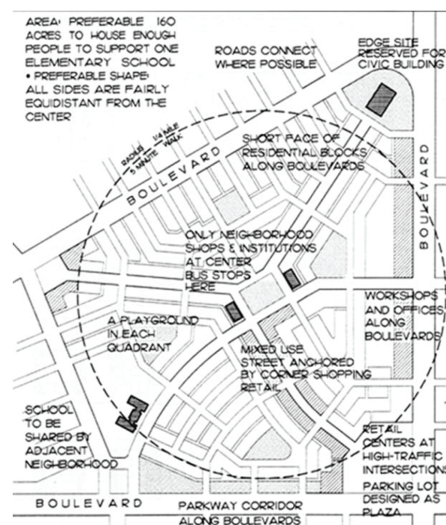
ทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาและชุมชนเมืองจำนวนมากได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่คุณลักษณะต่างๆทางสังคมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เจน เจคอบส์ (Jacobs, 1961) ได้อธิบายว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนอยู่รอดและมีชีวิตชีวานั้นประกอบด้วย การมีขอบเขตที่ชัดเจนของชุมชน มีการใช้งานพื้นที่แบบผสมผสาน และมีความหลากหลายทั้งในด้านกายภาพและสังคม โดยขอบเขตที่ชัดเจนจะช่วยสร้างการรับรู้ถึงความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน และความหลากหลายและผสมผสานจะช่วยให้เกิดโอกาสและทางเลือกในการปฏิสัมพันธ์ทาง

สังคม ปัจจัยดังกล่าวจึงช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและส่งเสริมความผูกพันทางสังคมของคนในชุมชน ทฤษฎีของเจคอบสันนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างทฤษฎีการออกแบบชุมชนเมืองที่มุ่งเน้นความสำคัญของมิติของมนุษย์มากขึ้น คริสโตเฟอร์ อเล็กซานเดอร์ (Alexander, Ishikawa, and Silverstein, 1977) ได้เน้นให้เห็นความสำคัญของการสร้างสถานที่ที่ให้ความสำคัญกับมิติของมนุษย์ทั้งในกระบวนการและรูปแบบ นอกจากนี้ อเล็กซานเดอร์ยังให้ความสำคัญกับพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่เป็นพื้นที่ในการพบปะและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้วย ส่วนเควิน ลินช์ (Lynch, 1981) เน้นให้เห็นว่าการออกแบบชุมชนเมืองที่ดีนั้นช่วยสร้างสรรค์ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ได้ นอกจากนี้แล้วนักสังคมวิทยาที่ชื่อวิลเลียม ไวท์ ยังชี้ให้เห็นความสำคัญของการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการออกแบบพื้นที่สาธารณะให้ดียิ่งขึ้น (Whyte, 1988)

จากรากฐานของทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น ได้ดังนี้

8. ขอบเขตทางกายภาพที่ชัดเจน

การวางผังของชุมชนนั้นควรมีศูนย์กลางและขอบเขตที่ชัดเจน (ภาพที่ 1) ศูนย์กลางของชุมชนอาจประกอบด้วยพื้นที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ ลานเปิดโล่งสาธารณะ และอาคารสาธารณะที่สำคัญ สำหรับขอบเขตทางกายภาพที่ชัดเจนของชุมชนนั้นสามารถออกแบบได้โดยใช้องค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ถนน ถนนกว้างที่มีต้นไม้สองข้างทาง หรือการสร้างตะเข็บสี่เหลี่ยม เป็นต้น ทฤษฎีการออกแบบชุมชนเมืองยุคใหม่ (Congress for the New Urbanism, 2000) อธิบายไว้ว่าการมีศูนย์กลางและขอบเขตเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเอกลักษณ์ของชุมชน คุณลักษณะดังกล่าวที่ผสมกับการออกแบบสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดีจะช่วยสร้างสรรค์คุณค่าเชิงสัญลักษณ์เฉพาะของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งก่อให้เกิดเอกลักษณ์ทางสังคมตลอดจนความรู้สึกปลอดภัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมได้ (Brindley, 2003; Grant, 2006)

ภาพที่ 1: แผนภาพของ Traditional Neighborhood Development (TND) แสดงการวางผังของชุมชนที่มีศูนย์กลางและขอบเขตที่ชัดเจน
(ที่มา: <http://www.webalice.it/massimobaraldi/NU.htm>)

9. ความหนาแน่นของชุมชน

การเพิ่มความหนาแน่นของชุมชนอาจทำได้โดยการลดขนาดของแปลงที่ดินหรืออาศัยการผสมผสานรูปแบบการอยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นแตกต่างกัน เช่น บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และคอนโดมิเนียม เป็นต้น โดยการเพิ่มความหนาแน่นของชุมชนจะนำไปสู่การสร้างโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้ (Talen, 1999)

10. ความหลากหลายและการใช้งานอย่างผสมผสาน

การสร้าง ความหลากหลายและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างผสมผสานในชุมชน เกิดจากการผสมผสานทั้งรูปแบบของที่อยู่อาศัยและกิจกรรมต่างๆในชุมชน ชุมชนควรประกอบไปด้วยที่อยู่อาศัยหลากหลายรูปแบบ อาทิ บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ คอนโดมิเนียม และอพาร์ทเมนต์ และควรมีพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ อาทิ พื้นที่ร้านค้า สำนักงาน โรงเรียน พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และพื้นที่นันทนาการ เป็นต้น ความหลากหลายดังกล่าวจะดึงดูดกลุ่มผู้ใช้งานที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านรายได้ อายุ และเชื้อชาติ ช่วยสร้างโอกาสและทางเลือกในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้ (Talen, 1999)

11. การออกแบบที่เป็นมิตรต่อการเดินเท้า

รูปแบบของการออกแบบชุมชนที่เป็นมิตรต่อการเดินเท้าประกอบด้วย การใช้แปลงที่ดินขนาดเล็ก การจัดวางตัวบ้านให้ใกล้ถนนหรือมีระยะถอยร่นน้อย และการมีระเบียบหรือพื้นที่นั่งเล่นหน้าบ้านที่หันเข้าสู่ถนน การออกแบบที่ใส่ใจต่อความสำคัญของพื้นที่เปลี่ยนถ่ายระหว่างพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะในรูปแบบของการมีระเบียบหรือพื้นที่นั่งเล่นหน้าบ้านและการออกแบบโดยมีระยะถอยร่นน้อย สามารถส่งเสริมโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อยู่อาศัยกับผู้ใช้ทางเท้าได้ (Brown and Copper, 2001) การสร้างการรับรู้ของการมีอยู่ของคนในชุมชนด้วยการมองเห็นกันและกันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเดินเท้าในชุมชน (Duany and Plater-Zyberk, 1992) นอกจากนี้ยังช่วยสร้างการเฝ้าระวังพื้นที่ตามธรรมชาติที่นำไปสู่ความรู้สึกปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน (Jacobs, 1961)

ถนนที่ได้รับการออกแบบให้เป็นมิตรต่อคนเดินเท้าและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการเดินเท้าควรประกอบด้วย ทางเดินเท้า ต้นไม้ริมทางเท้า ถนนแคบ และโครงข่ายถนนที่มีความต่อเนื่อง (ภาพที่ 2) ถนนจัดว่าเป็นพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะ (Calthorpe, 1993) ที่เป็นสถานที่เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้ ดังนั้นการออกแบบถนนที่เป็นมิตรต่อคนเดินเท้าช่วยกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการเดินเท้าซึ่งนำไปสู่การสร้างโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสร้างความรู้สึกผูกพันกับสถานที่

ภาพที่ 2: แสดงการออกแบบที่เป็นมิตรต่อการเดินเท้า
ที่มา: <http://www.knoxmpc.org>

ภาพที่ 3: พื้นที่สาธารณะของชุมชนที่ The Woodlands, Texas

12. พื้นที่สาธารณะของชุมชน

พื้นที่สาธารณะของชุมชนจัดว่าเป็นองค์ประกอบหลักในการออกแบบเพื่อส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (Duany and Plater-Zyberk, 1992) โดยพื้นที่สาธารณะของชุมชน เช่น สวนสาธารณะ ลานเปิดโล่งของชุมชน และสนามเด็กเล่น เป็นสถานที่ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นตำแหน่งและรูปแบบของพื้นที่สาธารณะของชุมชนจึงมีความสำคัญมาก นอกจากนี้อาคารสาธารณะที่สำคัญของชุมชนและพื้นที่เปิดโล่งของชุมชนที่ได้รับการออกแบบและจัดวางตำแหน่งเป็นอย่างดีจะช่วยสร้างเอกลักษณ์ให้แก่ชุมชนและนำไปสู่ความรู้สึกผูกพันกับสถานที่ของคนในชุมชนได้ (Congress for the New Urbanism, 2000) และสวนสาธารณะและพื้นที่เปิดโล่งของชุมชนที่ได้รับการออกแบบให้เป็นโครงข่ายที่สัมพันธ์กันจะช่วยส่งเสริมชีวิตของคนในชุมชนละแวกบ้านได้ (Congress for the New Urbanism, 2000) (ภาพที่ 3)

13. บทสรุป

การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นความมุ่งหวังของนักออกแบบในการสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อม และนำความสัมพันธ์นั้นไปสู่รูปแบบทางกายภาพที่เหมาะสมเพื่อให้งานออกแบบบรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ดังเช่นความพยายามของลัทธิชุมชนเมืองยุคใหม่ (New Urbanism) ที่กล่าวไปข้างต้น

อย่างไรก็ดีองค์ประกอบในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนตามหลักการของแนวคิดชุมชนเมืองยุคใหม่เป็นความพยายามก้าวแรกๆ ที่แม้มีความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการให้ความสำคัญกับมิติของมนุษย์ในการออกแบบมากขึ้น แต่ผลการวิจัยต่อประเด็นดังกล่าวยังคงมีความขัดแย้งอยู่ ในขณะที่งานวิจัยส่วนหนึ่งสนับสนุนความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างองค์ประกอบในการออกแบบของแนวคิดชุมชนเมืองยุคใหม่กับความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความเป็นชุมชนละแวกบ้าน และกิจกรรมการเดินเท้า (Kim and Kaplan, 2004; Lund, 2002; Lund, 2003; Pla and Lewis, 1996) งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งกลับชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบในการออกแบบดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

คนในชุมชนละแวกบ้าน กิจกรรมในพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน และกิจกรรมการเดินเท้าภายในชุมชนเท่านั้น โดยที่ความสัมพันธ์ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเชิงลึกหรือเชิงจิตวิทยานั้นกลับไม่มีความชัดเจน (Brown and Cropper, 2001; Rodriguez, Khattak, and Evenson, 2006; Rogers and Sukolratanametee, 2009) ดังนั้นความพยายามก้าวต่อไปจึงมีความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ที่นำไปสู่รูปแบบทางกายภาพที่เหมาะสมเพื่อให้งานออกแบบบรรลุวัตถุประสงค์ทางด้านสังคมอย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- Alexander, C., S. Ishikawa, and M. Silverstein. (1977). **A pattern language: Towns, buildings, construction**. New York: Oxford University Press.
- Brindley, T. (2003). *"The social dimension of the urban village: A comparison of models for sustainable urban development"*. in **Urban Design International**. pp. 8:53-65.
- Brown, B. B., J. Burton, and A. Sweaney. (1998). *"Neighbors, households, and front porches: New urbanist community tool or mere nostalgia?"* in **Environment and Behavior**. 30 (5): pp. 579-600.
- Brown, B. B., and V. L. Cropper. (2001). *"New urban and standard suburban subdivisions: Evaluating psychological and social goals"*. in **Journal of the American Planning Association**. 67:402-19.
- Calthorpe, P. (1993). **The next American metropolis: Ecology, community, and the American dream**. New York: Princeton Architectural Press.
- Campbell, K. E., and B. A. Lee. (1992). *"Sources of personal neighborhood networks: Social integration, need or time"*. in **Social Forces**. 70:1077-100.
- Congress for the New Urbanism. (2000). **Charter of the New Urbanism**. New York: McGraw-Hill.
- Davidson, W. B., and P. R. Cotter. (1986). *"Measurement of sense of community within the sphere of city"*. in **Journal of Applied Social Psychology**. 16:608-19.
- Duany, A., and E. Plater-Zyberk. (1992). *"The second coming of the American small town"*. in **Wilson Quarterly**. 16 (1):3-51.
- Festinger, L., S. Schachter, and K. Back. (1950). **Social pressures in formal groups**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Fischer, C. S. (1976). **The urban experience**. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Fleming, R., A. Baum, and J. E. Singer. (1985). *"Social support and the physical environment"*. In **Social support and health**, edited by S. Cohen and S. L. Syme. Orlando, FL: Academic Press.
- Fowler, E. P. (1987). *"Street management and city design"*. in **Social Forces**. 66 (2):376-77, 383.
- Gans, H. J. 1962. **The urban villagers: Group and class in the life of Italian Americans**. New York: Free Press.
- Gans, H. J. (1968). *"Urbanism and suburbanism as ways of life: A reevaluation of definitions"*. In **The urban sociology reader**, edited by J. Lin and C. Mele. New York: Routledge.

- Gehl, J. (1996). **Life between buildings: Using public space**. Copenhagen, Denmark: Arkitektens Forlag.
- Granovetter, M. S. (1973). "*The strength of weak ties*". in **American Journal of Sociology**. 78 (6):1360-80.
- Grant, J. (2006). **Planning the good community: New urbanism in theory and practice**. New York: Routledge.
- Hunter, A. (1975). "*The loss of community: An empirical test through replication*". in **American Sociological Review**. 40:537-52
- Jacobs, J. (1961). **Death and life of great American cities**. New York: Vintage Books.
- Kim, J., and R. Kaplan. (2004). "*Physical and psychological factors in sense of community: New urbanist Kentlands and nearby Orchard Village*". in **Environment and Behavior**. 36 (3):313-40.
- Klein, D. C. (1978). **Psychology of the planned community: The new town experience**. New York: Human Sciences Press.
- Levine, M. D. (1986). "*Working it out: A community reaction approach to crime prevention*". in **Journal of Community Psychology**. 14:378-90.
- Lynch, K. (1981). **A theory of good city form**. MA: MIT Press.
- Lund, H. (2002). "*Pedestrian environments and sense of community*". in **Journal of Planning Education and Research**. 21 (3):301-12.
- Lund, H. (2003). "*Testing the claims of new urbanism: Local access, pedestrian travel, and neighboring behaviors*". in **Journal of the American Planning Association**. 69 (4):414-29.
- McMillan, D., and D. M. Chavis. (1986). "*Sense of community: A definition and theory*". in **Journal of Community Psychology**. 14 (1):6-23.
- Newman, O. (1972). **Defensible space**. New York: Macmillan.
- Plas, J. M., and S. E. Lewis. (1996). "*Environmental factors and sense of community in a planned town*". in **American Journal of Community Psychology**. 24 (1):109-43.
- Riger, S., and P. L. Lavrakas. (1981). "*Community ties: Patterns of attachment and social interaction in urban neighborhoods*". **American Journal of Community Psychology**. 9 (1):55-66.
- Rodriguez, D. A., A. J. Khattak, and K. R. Evenson. (2006). "*Can new urbanism encourage physical activity?*" in **Journal of the American Planning Association**. 72 (1):43-54.
- Rogers, G. and Sukolratanamete, S. (2009). "*Neighborhood design and sense of community: Comparing suburban neighborhoods in Houston Texas*". in **Landscape and Urban Planning**. 92:325-334.
- Talen, E. 1999. "*Sense of community and neighborhood form: An assessment of the social doctrine of New Urbanism*". in **Urban Studies**. 36 (8):1361-79.
- Unger, D. G., and D. R. Powell. (1980). "*Supporting families under stress: The role of social networks*". in **Family Relations**. 29:566-74.

- Unger, D. G., and A. Wandersman. (1985). "The importance of neighbors: The social, cognitive, and affective components of neighboring". in **American Journal of Community Psychology**. 13 (2):139-69.
- Wellman, B., and S. Wortley. (1990). "Different strokes for different folks: Community ties and social support". in **American Journal of Sociology**. 95:558-88.
- Werner, C. M., S. Peterson-Lewis, and B. B. Brown. (1989). "Inferences about homeowners' sociability: Impact of Christmas decorations and other cues". in **Journal of Environmental Psychology**. 9:279-96.
- Whyte, W. H. (1988). **City: Rediscovering the center**. New York: Anchor Books.
- Wirth, L. (1938). "Urbanism as a way of life". in **The American Journal of Sociology**. 44 (1):1-24.